

інструментах діджиталізації освітнього процесу, бо вони також є корисними та стануть у нагоді в професійному житті майбутніх фахівців.

1. Освіта України в умовах воєнного стану: інформаційно-аналітичний збірник. Київ: МОН, 2022. 358 с. URL: <https://mon.gov.ua/storage/app/media/zagalna%20serednya/serpneva-konferencia/2022/Mizhn.serpn.ped.nauk-prakt.konferentsiya/Inform-analitic.zbirn-Osvita.Ukrayiny.v.umovakh.voyennoho.stanu.22.08.2022.pdf>.

*Д-р екон. наук, професор, завідувач В. Л. Дикань,
доктори екон. наук, професори
І. В. Токмакова, В. О. Овчиннікова
кафедри економіки та управління
виробничим і комерційним бізнесом*

Український державний університет залізничного транспорту (м. Харків)

ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЯКОСТІ ОСВІТИ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ І ТРАНСФОРМАЦІЇ ОСВІТЬОГО СЕРЕДОВИЩА

Воєнний стан в державі, а також активні бойові дії унеможливили повноцінне забезпечення якості освіти та загострили і без того нелегкий процес трансформації вітчизняної освіти, що відбувається наразі в Україні. Останній обумовлений актуалізацією інформаційних систем і технологій в державі та у світі [1-3]. Дані фактори обґрунтували необхідність якнайшвидшого перегляду існуючих базових положень забезпечення якості освіти з урахуванням зазначеного.

Відповідь на дану проблему доцільно побудувати ґрунтуючись на двох особливостях сучасного освітнього процесу. По-перше, це той факт, що сьогодні сучасна молодь постійно занурена у нове глобальне віртуальне інформаційне середовище навіть незалежно від того, чи організовано в закладі освіти дистанційне навчання чи ні. Вона активно звертається до інтернет-ресурсів, електронних бібліотек, користується електронними підручниками, засобами комп'ютерного тестування, а також спілкується у різних соціальних мережах. За доступністю та обсягом інформаційні електронні ресурси набагато випереджають традиційні паперові носії, але питання якості наведеної в них інформації залишається відкритим. Як і питання якості самоосвіти, заснованої лише на інтернет-ресурсах, адже в сучасних умовах викладач перестав бути єдиним поважним джерелом знань, а тому отримані від нього знання переважно не сприймаються як догма, а піддаються аналізу, а іноді й критиці з боку здобувачів освіти. По-друге, під час активних бойових дій, що відбуваються на території нашої держави, майже кожен здобувач освіти опинився в умовах психологічної напруженості, а тому повноцінне забезпечення якості освіти не можливе без особистісно-орієнтованої педагогіки, що надає абсолютного значення особистості здобувача освіти, його психологічному стану, свободі вибору та діяльності.

Зважаючи на зазначене можна з впевненістю стверджувати, що сучасний викладач закладу вищої освіти має стати, перш за все, довіреною особою, навігатором в освітньому процесі та активно і невимушено залучати молодь до освітнього процесу. Отже, враховуючи все вищезазначене можна стверджувати, що процес забезпечення якості освіти в умовах воєнного стану і трансформації освітнього середовища слід побудувати на засадах гуманізації.

Гуманізація освітнього процесу – це один із нових соціально-педагогічних принципів, який відображає спрямованість розвитку освіти на гуманні стосунки в суспільстві як загальнолюдську цінність. Гуманізацію, тобто «олюднення» освіти, в найбільш загальному плані можна охарактеризувати як побудову стосунків учасників освітнього процесу на основі зміни стилю педагогічного спілкування – від авторитарного до демократичного, подолання жорсткого маніпулювання свідомістю вихованців, практики індоктринації здобувачів освіти – нав'язування їм непорушних стереотипів мислення, догм, які не підлягають критиці. Гуманізація націлена на посилення тих положень вітчизняної й зарубіжної педагогіки, які орієнтують на повагу до особистості вихованця, формування в нього самостійності, встановлення гуманних, довірчих стосунків між ним і вихователем [4]. Яскравим доказом доцільності гуманізації освіти є також той факт, що сучасні здобувачі освіти належать до покоління «Z», це означає, що інтерактивні комунікаційні технології є для них звичним середовищем взаємодії, а тому впровадження гуманізованих методів навчання, що ґрунтуються на взаємодії, роботі в командах, ігрових технологіях, сприймається ними дуже позитивно і, природно, сприяє підвищенню мотивації та інтересу до навчання, покращує навчальні досягнення. Таким чином, гуманізація освітнього процесу дасть змогу створити такі умови, в яких здобувач освіти не зможе не вчитися, не зможе вчитися нижче за свої можливості, а також стане неспроможним залишатися стороннім та байдужим спостерігачем освітнього процесу.

В умовах воєнного стану і трансформації освітнього середовища забезпечення якості освіти в Україні доцільно побудувати на засадах гуманізації освітнього процесу. Принципи гуманізації повинні лягти в основу для переважної більшості методів освіти. Зазначене дозволить подолати технократичну природу сучасної освіти, забезпечить самоактуалізацію системи індивідуальних цінностей та гуманістичних відносин між студентом і викладачем, що в цілому позитивно відіб'ється на якості освіти та на психологічному стані її здобувачів.

1. Про Рекомендації круглого столу «Освітня політика в умовах інформаційного суспільства: Рішення Комітету з питань науки і освіти Верховної Ради України від 14 червня 2016 р. *Асоціація підприємств інформаційних технологій України: веб-сайт*. URL: http://old.apitu.org.ua/files/Recomendations_education.pdf (дата звернення: 12.09.2022).

2. Биков В. Ю. Сучасні завдання інформатизації освіти. *Інформаційні технології і засоби навчання*. 2010. № 1 (15). URL: <http://journal.iitta.gov.ua/inde.php/itlt> (дата звернення: 13.09.2022).

3. Про схвалення Концепції розвитку цифрової економіки та суспільства України на 2018-2020 роки та затвердження плану заходів щодо її реалізації: Розпорядження Кабінету

Міністрів України від 17 січня 2018 р. № 67-р. *Законодавство України: веб-сайт*. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/67-2018-%D1%80> (дата звернення: 13.09.2022).

4. Гуманізація освіти. *timo.com.ua: веб-сайт*. URL: http://timo.com.ua/wiki/index.php/%D0%93%D0%A3%D0%9C%D0%90%D0%9D%D0%86%D0%97%D0%90%D0%A6%D0%86%D0%AF_%D0%9E%D0%A1%D0%92%D0%86%D0%A2%D0%98 (дата звернення: 14.09.22).

*Д-р екон. наук, доцент кафедри
економіки та управління
виробничим і комерційним бізнесом
Н. Є. Каличева*

Український державний університет залізничного транспорту (м. Харків)

РОЛЬ ІТ-ТЕХНОЛОГІЙ У ЗАБЕЗПЕЧЕННІ ЯКОСТІ ВИЩОЇ ОСВІТИ

На сьогодні освіта та технології тісно пов'язані. Це дві взаємозалежні сфери, адже чим вище рівень освіти, тим більше технологій зможе вигадати та реалізувати суспільство й навпаки: занепад розвитку освіти призводить до відставання наукового розвитку країни від світових технологічних тенденцій. Отже кожен новий технологічний прорив має пряме відбиття на процесі навчання, сприяючи підвищенню його якості.

Нині світ розвивається досить динамічно та стрімко порівняно з попередніми десятиліттями [1]. Технічний прогрес забезпечує наявність нових можливостей для підвищення якості освітнього процесу, а технології, котрі нині лише зароджуються, можуть суттєво змінити цю сферу.

Інтернет та інформаційні технології створили нові можливості для освіти, що дало змогу вивести сферу на якісно новий рівень та перетворити її із затратної та дотаційної на прибутковий бізнес [2].

На жаль, сучасні світові та вітчизняні реалії внесли докорінні зміни в освітній процес. Спочатку пандемія, потім військова агресія, що призвела до запровадження воєнного стану в нашій державі, значно пришвидшили інформаційне оновлення сфери. Всі заклади освіти змушені були швидко перейти на дистанційне навчання та запровадити ІТ-технології в освітній процес. Те, що могло тривати роки, було реалізовано за кілька місяців. Але якість дистанційної освіти потребує значної самодисципліни від здобувачів.

В теперішніх умовах набуття знань у закладі освіти не є основним пріоритетом. Більше цінності має розвиток здібностей здобувачів працювати у команді, формування у них цифрових та аналітичних навичок, уміння ефективно спілкуватися [3]. Це призводить до необхідності оновлення освітнього процесу. Викладач має переглянути процес викладання матеріалу, зробити його максимально доступним та ефективним. Здобувач, своєю чергою, має бути вмотивованим для отримання знань [4]. Адже відсутність мотивації робить процес отримання знань не цікавим та неефективним.